

Thomas Traherne

FÖLDI RAGYOGÁS*

(részletek)

(1:28) Nem lelheted örömet igaz módon a világban mindaddig, amíg reggelente nem a mennyben ébredsz fel; amíg nem látod magadat az Atya palotájában; amíg az égre, a földre és a levegőre nem vagy képes úgy pillantani, mint mennyei gyönyörűségekre – oly becsben tartva mindazt, ami körülvesz, mintha csak az angyalok között járnál. Csak az uralkodó nász-szobájába vezetett királyi jegyesnek van annyi oka az örvendezésre, mint neked.

(1:29) Nem lelheted örömet igaz módon a világban mindaddig, amíg nem maga a tenger folyik ereidben, míg köntösödként nem az eget öltöd magadra, s koronádat nem a csillagok alkotják; s amíg nem tudsz úgy magadra tekinteni, mint az egész világ egyetlen örökösére, sőt még ennél is többre, mert ebben a világban más emberek is vannak, akiknek mindegyike éppúgy egyetlen örököse annak, mint te. Mindaddig, amíg nem tudsz úgy énekelni és örvendezni és gyönyörködni Istenben, mint ahogy a fősvények aranyukban és a királyok hatalmukban, sosem lelheted örömet a világban.

(1:30) Mindaddig, amíg szellemed be nem tölti az egész világot, s a csillagokat nem úgy tartod számon, mint saját ékköveidet; mindaddig, amíg nem vagy

* A 3.1–3. rész digitális kiadásának forrása → Buji Ferenc: *Magasles. Esszék és reflexiók a tradíció távlatáról*. (Budapest, 2003, Kairosz Kiadó), p. 184–187. A fordítás forrása → Thomas Traherne: *Centuries, Poems, and Thanksgivings I–II*. [Centuriák, költemények, hálaadások] (Oxford, 1965, Oxford University Press), 110–111. p.). Az 1.28–31 rész publikálatlan.

Thomas Traherne (1638–1674) angol költő és író, aki lángelkű hirdetője volt annak az életszemléletnek és életgyakorlatnak, amelynek a középpontjában az Isten világa fölötti örvendezés áll. A *Centuries of Meditations*, melynek kéziratát a XIX. század végén fedezték fel egy londoni utcán, »a gyermeket, »Isten gyermekét« állítja a páratlan képzelőerővel, színgazdag leírásokkal, költői nyelven megfogalmazott szöveg középpontjába, amely Isten gyermekeinek elmondhatatlan boldogságáról, életük szépségéről szól« (Mezei Balázs).

annyira meghitt viszonyban Istennek a régebbi korokban véghezvitt cselekedeteivel, mint saját lépteiddel és asztalkáddal; mindaddig, amíg nem vagy meghitt viszonyban azzal a homályos semmivel, amelyből a világ teremtetett; mindaddig, amíg nem szereted az embereket úgy, hogy az ő boldogságukra is vágyakozzál, méghozzá ugyanazzal a szomjúsággal, mint ahogy sajátodra vágyakozol; mindaddig, amíg nem örvendezel Istenben mindenek javának, sosem fogod gyönyörűségedet lelni a világban.

(1:31) Sőt, nem gyönyörködhetsz igaz módon a világban mindaddig, amíg nem szereted annyira a benne való gyönyörködés szépségét, hogy másokat is lángolóan és komolyan igyekezz rábeszélni arra, hogy örömüket leljék benne; s oly tökéletesen nem gyűlölöd a világ szépségét megvető emberek utálatos romlottságát, hogy inkább elszenvetnéd a pokol tüzét, semmint hogy önként tévedésük részese légy. Oly sok vakság, hálátlanság és kárhozatos ostobaság rejtezik e megvetésben! A világ a Végtelen Szépség visszatükröződése – az emberek mégsem látják ezt! A Fenség Temploma – mégsem ismerik fel ezt! Isten Paradicsoma ez a világ: inkább van az emberért azóta, hogy elbukott, mint amennyire korábban volt érette. Ez a világ az angyalok hona s a menny kapuja. Amikor Jákob fölérte álmából, azt mondta: »Isten van itt, s én nem tudtam. Milyen félelmetes ez a hely! Nem más ez, mint Isten háza, mint az ég kapuja« (Ter 29,16k.).

(3:1) Szeretnéd tudni, hogy milyen gyerekkora volt ennek a magasztos, mennyei lénynek? Az a tisztaság és szűziesség, amellyel a világot születésemtől fogva szemléltem, az az isteni fény, amellyel világra jöttem, számomra mindmáig a mindenség megtapasztalásának legkiválóbb módját jelenti. Isten ajándéka folytán e tapasztalatok kísérték a világba, és az Ő különös kegye révén még most is emlékszem rájuk. Bölcsessége ezeknél nagyobb ajándékokat aligha adhatott volna nekem, mert ezek nélkül az összes többi ajándék élettelen és hiábavaló lett volna. S mivel könyvek révén senki sem veheti birtokba ezeket, saját tapasztalatomra támaszkodva fogok tanítást adni róluk. Kérjétek őket Istentől: angyalivá fognak tenni titeket, egészen égivé... Ádám sem rendelkezhetett elbűvölőbb és különösebb tapasztalatával a világnak a Paradicsomban, mint én, amikor még kisgyermek voltam!

(3:2) Eleinte minden úgy jelent meg előttem, mint ami új és különös, elmondhatatlanul ritka, gyönyörűséges és elragadó. Idegen voltam, akit a világba lépve

az öröm számtalan megnyilvánulása köszöntött és vett körül. Isteni tudással rendelkeztem. Intuitíve ismertem azokat a dolgokat, amelyeket hitehagyásom óta csak a legmagasabb rendű értelmi tevékenység révén sikerült újra visszaszerelnem. Tudatlanságom csak hasznomra volt. Mintha csak az Ártatlanság Földjére pottyantam volna. Minden folttalan volt, tiszta és magasztos: sőt, végtelenül az enyém, mégpedig örvendezéssel és dicsőséggel teljesen! Sem bűnről, sem bajról, sem törvényről nem tudtam semmit. Álmomban sem jutott eszembe, hogy van nyomor, versengés és szűkölködés. Szemem elől minden könny és veszekedés el volt rejtve. Minden a nyugalom állapotában honolt, minden szabadsággal teljes volt, minden halhatatlan. Mit sem tudtam a betegségről és a halálról, a pénzről és a pénzért vagy a kenyérért végzett munkáról. Engem – akár csak egy angyalt – Isten művei láttak vendégül a maguk túlradó dicsőségében. Mindent az édenkert békéjében láttam; az ég és a föld Teremtőm dicséretét zengte, s ennél gyönyörűsegebb melódiában Ádámnak sem igen lehetett része. Az idő örökkévalóság volt, szakadatlan ünnep. Nem különös, hogy egy gyermeknek kellett birtokba vennie az egész világot, s csak ő láthatta meg azokat a misztériumokat, amelyeket a tudósok könyvei sosem tárhatnak föl?

(3:3) A búzaszem csillogó és halhatatlan volt, és sem arra nem szorult rá, hogy elvessék, sem arra, hogy learassák; azt gondoltam, örökkön örökké létezik. Az utca pora és kövei oly becsesek voltak számomra, mintha csak aranyból lettek volna. Az ajtók eleinte a világ végét jelentették számomra; s amikor az egyik ajtón keresztül először pillantottam meg a zöld fákat, elbűvöltek és magukkal ragadtak, édességük és szokatlan szépségük hatására pedig szívem csaknem kiugrott helyéből, annyira különös és csodálatos lények voltak! És az emberek! Ó mennyire tiszteletre méltó teremtményeknek látszottak az idősebbek! Halhatatlan arkangyalok! A fiatalemberek ragyogó és szikrázó angyalok, a fiatal leányok meg az élet és a szépség különös, szeráfi példányai; az utcán bukfencező, játszó fiúk és a lányok pedig izgó-mozgó drágaköveknek látszottak: arról, hogy valaha is születtek, s egyszer majd meg kell halniuk, mit se tudtam. Minden örökösen megmaradt annak, ami a maga helyén volt. A nappal fényében az örökkévalóság nyilvánult meg, s mindazok mögött, amik szemem elé tűntek, valamiféle végtelenség sejlett, melyre egyfajta várakozással tekintettem, s amely minduntalan magához vonzotta figyelmemet. A város mintha csak az édenkertben állt vagy egyenesen a mennybe épült volna! Az utcák az enyémekek voltak, a templom az enyém volt, az emberek az enyémekek voltak, ruhájuk, ékszereik az enyémekek voltak – akár csak szikrázó szemeik, világos bőrük és pirosposzsgás orcájuk. Enyém volt a bőrük, és enyém volt a Nap és a Hold és a csilla-

gok – és az egész világ az enyém volt. S a körülöttem lévő világnak *én* voltam az egyetlen szemlélője, egyedül *én* gyönyörködtem mindebben. Fogalmam sem volt arról, hogy a dolgokat mások birtokolják, fogalmam sem volt a határokról és tulajdonról – hanem az összes javak és tulajdonok az én birtokomban voltak: minden kincs, tulajdonosával együtt, az enyém volt. – De a világ lármája engem is megrontott, s így én is kénytelen voltam megismerni e világ szennyes útjait. Mostanra azonban már kitanultam belőlük, s hogy újra beléphessek Isten Országába, ismét azzá váltam, ami egykor voltam: gyermekké.

Fordította Buji Ferenc

